

TANULÓK ÉS TANÁROK ATTITÚDVIZSGÁLATA

Elnök: **Kinyó László**
SZTE Neveléstudományi Intézet

4. ÉS 6. OSZTÁLYOS TANULÓK EXPLICIT ÉS IMPLICIT INTERKULTURÁLIS ATTITÚDJEINEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Dancs Katinka
SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: személyiségfejlődés; szociális kompetencia; állampolgári kompetencia

A tanulók személyiségfejlődésének része, hogy beilleszkednek az őket körülvevő közösségekbe, ezzel párhuzamosan személyiségük társas identitáskategóriákkal gyarapodik. Ugyanakkor a csoport, a „mi” megkülönböztetése magában hordozza más csoportok értékelését, velük kapcsolatos viszonyulások kialakulását is. Kutatásunkban általános iskolások attitűdjeit vizsgáltuk más nemzetekkel, kisebbségekkel kapcsolatban. Arra kerestük a választ, hogy a tanulók expliciten és impliciten kifejezett viszonyulásai azonosak-e a vizsgált csoportokkal kapcsolatban. Összesen 244 általános iskolás, 4. osztályos (N=132) és 6. osztályos (N=112) diák töltötte ki kérdőívünket 2014 októberében. Az attitűdöket explicit, azaz direkt módon egy vonástulajdonításos feladat (l. Barrett, 2007) segítségével mértük. A tanulók hat pozitív és hat negatív tulajdonság közül tetszőleges számút választhattak ki a vizsgált csoportokkal kapcsolatban. Az implicit viszonyulás mérésre egy szemantikus szelekciós tesztet (l. Szabó, Németh és Nafrádi, 2013) alkalmaztunk. Az eljárás során 16 előre meghatározott kép közül kellett a tanulóknak nyolcat választaniuk az attitűdtárgyakkal és dimenziószavakkal kapcsolatban. Az alkalmazott eljárások megbízhatónak bizonyultak, így alkalmasak a tanulók attitűdjeinek jellemzésére. Eredményeink szerint a tanulók explicit és implicit viszonyulásai nem különböznek szignifikánsan. Legpozitívabban a lengyeleket értékelik, őket az amerikaiak, a kínaiak és a románok követik. Legkevésbé kedveltnek a romák bizonyultak. A teljes mintában az elemzések során egyik esetben sem találtunk különbséget a csoportok iránt tanúsított attitűdökben. A kétféle mérőeljárás eredményei között gyenge és közepesen erős kapcsolatokat találtunk. Klaszteranalízis segítségével megvizsgáltuk, hogy milyen válaszadói mintázatok azonosíthatók. Az elemzések során két klaszter rajzolódott ki. Az első klaszterbe tartozók szinte minden esetben pozitívabban explicit és implicit viszonyulásokat tanúsítottak, mint a másik klaszter tagjai. Utóbbiakat inkább a csoportok negatív értékelése jellemzi. Az eredmények kétféleképpen is magyarázhatók. Egyrészt elképzelhető, hogy a szocializációs folyamatok révén a társadalmat jellemző viszonyulások újratermelődnek. Másrészt feltételezhető, hogy a tanulók önmagukról kialakított képe, valamint önértékelése hatással van arra, miként értékelnek másokat. A további kutatások feladata ezen összefüggések tisztázása. A témában folytatott kutatások hozzájárulnak ahhoz, hogy a személyiségfejlődés egyik dimenzióját alaposabban megismerjük, és feltárjuk, hogy a tanulók életkori sajátosságai, valamint az iskola milyen módon befolyásolja azt.